

nadrágszíjon felül meztelenül túróm, állom a Nap perzselő sugarait. A hőmérő féllányékos helyen 42 °C fokot mutat.

Három tavat hajtattunk meg. A néhány hajtótól és a puszkadurranásoktól felzavart kacsák - hol nagy rajokba vagy kisebb csapatokba verődve, hol egyenként vagy kettesével-négyesével, többnyire igen magasan - sebesen keringnek, kavarnak a tavak és nádasok fölött, mi pedig - hatan puszkások, a mai töltényínség ellenére - kísérletezünk távoli lövésekkel. Kacsavadászaton ez már így szokott lenni. A magam találati eredménye 25 %, illetve egynegyede meglőtt kacsáimnak esik le.

Elrontja azonban kedvemet, hogy a lelőtt kacsáknak aránylag nagy része a nádban elvész. Nekem *nyolc kacsámat* és *egy sárszalókámat* veszik fel, ezenfelül hat kacsám marad bent a nádban.

Délelőtt 10 órától délután 3 óráig vadászunk, illetve puszkázunk; összes eredményünk - a házigazda bemondása szerint - 55 kacsáé.

Estére Jánossal visszatérek Babádra, és holnap délben Erzsivel hazautazom.

NAGYVÁZSONY (Veszprém megye)

Szeptember 9. Milyen nagy dolog, hogy megint a szarvasbögés küszöbére értünk! Nagy dolog nekem és azoknak, akik úgy várják az esztendőnek ezt a legszebb szakát, ahogyan én várom évről évre.

Napok óta tartott a készülődés láza, a bevásárlás, csomagolás, telefonálás, levelezés, táviratozás, a függő ügyek elrendezése, hogy az ember hangulatát semmi mulasztás, semmi elintézetlen dolog tudata ne zavarja. Mert ilyenkor az ember kedélye derűs legyen, ne gondoljon otthoni bajokra, és boldogan vadásszék! Ezzel az elhatározással jöttem el ma reggel Erzsivel hazulról ... életünkben negyedszer a Kabhegyre.

Ez idén néhány nappal korábban kezdek itt vadászni, mint az elmúlt években, noha csak egy bikát lőhetek. De sietnem kell, hogy idejekorán jussak el a Radnai-havasokba, a Rusájába, ahol két bikát akarok lőni. Szándék és remény tehát van bőven, csak a megvalósulás is megfelelő legyen. Majd rajta leszek!

A háborús közlekedési viszonyok folytán manapság hosszadalmas dolog Budapestről ide jutni. Reggel ½ 7-kor indultunk hazulról és délután ½ 5-kor értünk a kabhegyi vadászházhoz.

Azzal fogadnak bennünket, hogy a bikák még csak éjjelenként bögnek valami keveset. Nagy bikát lőni ilyen korán aligha lehet; nagy bikával csak a hónap utolsó hetében lehet - ha egyáltalán lehet - találkozni. Az időjárás, sajnos, nem kedvező, mert száraz és meleg. Derült kék égről tűz a Nap.

5 óraker már kocscira ülünk és barkácsolni indulunk. Kocsisunk a régi, megszokott, Wolff József, mellette ül a bakon a kedves Trobert Tóni, az erdőőr.

A Kabhegy nyugati oldalát megkerülve mindjárt látunk vadat. A Bécsi-rét szomszédságában, a szálásban nyolc tehen és borjú 80 lépésről nézi a kocsit. Bikát nem látunk közelükben. Majd egy darabbal odébb egy tehen álldogál magában a szálfa között.

Elhajtatunk a Szijjártó-rétig, aztán a Kabhegy déli oldala felé tartunk. A nagy vágásban kétoldalt, sűrűségek között, a nyiladékon végigdöcögve, előbb két tehenet egész közelről ugratunk meg, majd messze előttünk egy tehenet borjával és még messzebb egy magányos, fiatal bikát látunk.

$\frac{1}{2}$ 7-kor hallok az idén az első bögést. A „Géhat”-ban kezd bögni egy bika és vígan folytatja. Leszállunk a kocsciról, és a gazos csepőtében odalopakodunk hozzá, már jómagam, Tónival mögöttem. Közben a bikán túl még három társa zendít rá.

Sajnos, késő este van, s mire a folyvást bögő bikát 7 óra tájt sikerül 80 lépésnyire megközelítenünk, már annyira fogytán van a világosság, hogy agancsát helyesen megítélni nem tudom. A bika felénk fordulva egyre bög, látom agancsát, fejét, tátott száját, örülök a belopás sikerének, aztán óvatosan hátrálva, egy kis kerülővel visszamegyünk arra a nyiladékra, amelyen Erzszi a kocsin vár.

Holdvilágos este kocszunk a Kabhegy nyugati oldalán, a szálerdőn át, vissza a vadászházhoz. Amikor az erdész tanya fölött megállunk hallgatódzni, a Bécsi-rét és a „Cékettő” és „Bénégy” táján ugyan csak vígan bög öt bika.

Tehát jókor jöttünk ide, sőt nem lett volna korán akár még egy-két nappal előbb jönni.

Szeptember 10. (péntek) Hajnal előtt 4, óraker indulunk a szokott barkácsoló kocsin a vadászháztól. Csillagos, keleten halványan világosodó az égbolt. Bögés több irányból hallik.

$\frac{3}{4}$ 5-kor ott vagyunk, ahol tegnap este abbahagytuk, a Kabhegy déli oldala alatt, a Hármás-völgy mellett, a vágásban. A bika megint szorgalmasan bög, de mire - úgy, mint tegnap - gyalogszerrel közelébe érünk, elhallgat és eltűnik. Bennünket gyorsan megkerülve szél alá jutott. Már csak zörgését halljuk a bozótnban, vagy száz lépésről.

5 órára rendszeresen megvirrad, és $\frac{3}{4}$ 6-kor a keleti látóhatár fölé emelkedik vakító vörösen a Nap. A bikák pedig hallgatnak. Olyan nagy a szárazság, hogy harmat sincs, és száraz cipővel járunk a fűben, gazban.

Délelőtt $\frac{1}{2}$ 9-ig barkácsolunk a Háhat, Háöt, Hánég, Háhárom, Géhárom, Gékettő, Efkető és Efháromban, csak egy nyársast és két tehenet látunk, és reggelire visszatérünk a vadászházba. Közben megfordult a szél - virradással még északról fúj, reggel már délről legyez - és felhősödik az ég.

Délután is borongós az idő s a szél délnyugatról fúj. A mai délutánt a nekem különösen kedves nyírtói kerületnek szánom. A már évek óta tudott „fenyvesi bika” érdekel az egész nagyvázsonyi erdőben legjobban. Ha ráérnék vele sokáig, napok hosszat foglalkozni, alighanem lövésre kapnám, és ezt a sikert nagyon megbecsülném. Attól tartok azonban, hogy ezúttal kifogyok az időből, mielőtt vele komolyan érintkezésbe juthatnék.

4 óraker ülünk kocsira és előbb a Bécsi-rétnek kerülünk. Rajta túl betérünk a lécesbe, majd a Déhárom rudasán dőcögünk át.

$\frac{3}{4}$ 6-kor a Cékető szélén Tónival felmászom a lesállványra, hogy szétnézzünk a vágáson. Mindjárt látunk a nyiladékon jócskán messze egy magányos borjút, és a csalitosban, vagy száz lépésről négy tehenet egy gyenge és egy középszerű bikával. Egy darabbal odébb, nyugati irányban, bög egy jóhangú bika. Lejövünk a lesállványról, felülünk a kocsira és feléje hajtatunk. Mielőtt odaérünk, ahonnan hangját hallottuk, egy csapatban négy fiatal bikával találkozunk. Aztán néhány száz lépéssel tovább szétugrik a kocsi előtt a böggő bika csapata. Ezek hatan vannak. Egy tehen két borjúval tölünk jobbra tér és kifut a vágás alacsonyabb részébe, a derék bika egy kisebb kontárbikával és egy tehénnel a kocsitól balra bebújik a lécesbe. Futtában a bokroktól részben takart bikát nem tudtam rendszeren megnézni, csak azt láttam, hogy elég vastagszárú, koronás - alighanem tizennégyes -, de rövid az agancsa. Aligha díjas minőségű, mégis derék bika.

A vágásban, a léces szélével párhuzamosan még egy darabbal továbbhajtatunk, aztán megfordulunk, megállítom a kocsit, néhány percig csendesesen várunk, majd a tülökkel megszólítom a bikát. Rögtön felel; 100-150 lépésre van tőlünk, a már sötét lécesben. Ismételt böggősemre ismételten felel, és halljuk, hogy kijön a vágásba. De messze tőlünk és olyan helyen, ahová nem látunk.

Megint feléje hajtatunk és barkácsolva keressük, de a magas cserjék takarják, és egyébként is fogy meglátásának lehetősége, mert gyor-

san alkonyodik. Nem is zavarjuk tovább, hanem áthajtatunk előbb a lécesen, majd a Torma-réten át a Dékettőbe. Ott is mordul egyet egy bika. Ez a domboldalon, oldalt, fölöttünk áll, fejének háttére a szürke ég, körvonalai jól látszanak, és meg tudom állapítani, hogy középszerű, koronás tízes.

$\frac{3}{4}$ 7-re besötétedik.

Ilyenformán ma délután, illetve alkonyattal a nyírtói vágásban tizennyolc szarvast láttam, ezekből nyolc volt bika.

A Dé-nyiladékon dőcögünk vissza, a vadászház felé. Útközben meg-megállunk hallgatódzni. A Dékettőben, a Cékettőben és a Céháromban bög öt-hat bika. A Bécsi-rét és a Lakatos-rét táján csend van. A szél iránya délnyugatnak vitte a szarvasokat.

Este rövid ideig vékonyan szemereg az eső.

Szeptember 11. A vadászház ebédlőjében a kakukkos óra éppen 4 órát jelez, amikor puskámat megtöltöm, és kilépünk a csillagos szabad ég alá. A tegnapi borulás és eső nem volt tartós.

Az erdésztanya alatt, a nagy vágásban három-négy bika bög. Alighanem két és négy év előtti, régi ismerőseim. A Lakatos-rét táján is bög két bika. Nem törődünk velük, mert a nyírtói vágásban, a Cékettőben tegnap este látott derék bikát akarom megnézni.

A Cé-nyiladékon megyünk, illetve visz a kocsi nyugatnak, aztán a fenyvesen innen, a Céhárom és Déhárom között mind a hárman - már Erzsí, Tóni és jómagam leszállunk, és kicserkelünk a Hármasyiladéokra. Közben már javában virrad, és körülöttünk minden irányban bögnek a bikák. A legközelebbi a Déhárom rudasában, tőlünk 150-200 lépésnyire bög.

Az a szándékunk, hogy felülünk a lesállványra, ámde éppen alatta, a nyiladékon legel két tehén. Ellenkező irányban, a Dékettő és Cékettő között is vannak szarvasok a nyiladékon. Egy középszerű bika sokáig egyhelyben állva, felénk fordulva figyel, majd egy gyengébb bika és egy tehén kerül mellé, és mind a három kereket oldva, együtt távolodik tőlünk a nyiladékon hosszat.

A lesállvány alatt legelő két tehén belép a vágásba. Rajtuk túl, a tábla nagy hajlatában bög egy bika. Ezt szeretnők megnézni. A lesállvány felé cserkelünk, ámde az egyik tehén megint kilép a nyiladékra, meglát bennünket, riasztva visszafordul a vágásba, majd egy darabbal odébb negyedmagával - még egy tehénnel és két borjúval - a nyiladékon át bebújik a fenyvesbe.

A bika elhallgat, és hiába kémleljük a lesállványról, valamerre meglépett. A tábla északnyugati sarka felől hallik még időnként egy-egy bőgés.

Elküldöm Tónit a Cé-nyiladékon hagyott kocsiért, közben még figyelem a bozótos, csalitos, gazos vágást. Szarvast már nem látok benne, de tőlünk 150 lépésnyire egy furcsa, világosszürke alak lép ki a nyiladékra. Megnézem a messzelátóval. Egy ritkán feketefoltos, kese disznó. Ilyen vaddisznót még nem láttam. Fialat koca. Meglőném, ha nem volnánk szarvasbőgés idején, s ha nem tartanék attól, hogy lövésemmel elzavarok egy, esetleg még a vágásban késlekedő, látatlan bikát.

Aztán megjön a kocsi. Lemászunk a lesállványról, végighajtatunk a Céketű vágásban és még két tehenet érünk benne, a tábla északnyugati sarkán túl, a bazaltbánya peremén pedig egy igen derék, nyolcas bikában gyönyörködünk vagy 200 lépésről. Selejtesnek tartom, mert nem fiatal, még sincs koronája, sem jégága és terpesztése is kevés. Egyébként jókora agancsának hosszúak az ágai, és igen szép kép, amint a gödör meredek partja fölött szabadon áll és süti a Nap.

Kődfátylak lebegnek, úsznak a vágás fölött, kékes homály birkózik a napsugarakkal, tarka az erdő képe, a bikák hallgatnak, és hiába cserkelünk és barkácsolunk még reggel ½ 8-ig, már csak egy őzsutával találkozunk.

Ma reggel tehát összesen tíz szarvast, egy disznót és egy őzet látunk.

Délután megint a Kabhegy nyugati és déli oldalán járunk.

A Bécsi-rétnél kezdjük és lassan barkácsolva átmegyünk az Éhárom, Efhárom, Géhárom, Génég, Hánég táblákon, rudasokon és főképpen szálásokon, majd a Há-nyiladékon a sűrű, magas vágások és fiatalosok között eldöcögünk a Háhat északnyugati sarkáig és ott megállunk hallgatódzni. Odáig csak egy tehenet borjával és külön egy magányos borjút látunk, és egy hangot sem hallunk. Az északi szél okozza, hogy ezen a tájon most alig van szarvas és némák a bikák. A Kabhegy déli oldalán széllal vannak a szarvasok és bőgnek a bikák.

Tóni elmegy a Géhét délnyugati sarkára figyelni, mi pedig egyet fordulunk a számomra nevezetes és emlékezetes Háhatban - kocsisunk szerint a „szerencsefertál”-ban - tavalyi és tavalyelőtti, legderekből kabhegyi bikáim elejtése helyén, de nem látunk benne semmi vadat és bőgést sem hallunk.

A Schweizer-lapnak kerülve, a hármás-völgyi szekérúton, a Hányiladékon találkozunk megint Tónival. Azt mondja, a Géhatban, a Géhétben és a Háhétben öt bika bög, de csak szerényen, kevés hévvel. Mi a kocsi zörgése miatt nem hallhattuk őket.

6 órára jár az idő, alkonyodni kezd, sietnünk kell, ha még hozzá akarunk fogni valamihez.

Elhajtatunk a Hetes-nyiladékra, és északnak fordulva, a köves, gödrös, keservesen rossz úton felhúztatjuk magunkat rajta. Tóni szerint a legjobb hangú bika valahol a nyiladék táján, az alacsony vágásban bögött. Látunk is a kocsin ágaskodva, a bokrok között egy tehenet, de bikát nem. A bika a Géhétben bög, öreges hangon.

Megkíséreljük belopását gyalog. Sikerül is a folyton bögve északkeletnek, dombnak vonuló bika közelébe jutnunk, de ránk esteledik, s a sok bokor és cserje között, a magas gazban nem sikerül meglátnunk.

7 órára besötétedik, csak a Hold világítja meg valamennyire utunkat a Hármás-völgyön át a vadászház felé.

Amikor az erdészanya fölött járunk, alatta, a nagy vágásban, a Kisházi-rét táján is bög két bika.

Szeptember 12. Hajnal előtt, 3 óraker kelünk. Mialatt öltözködünk, megered végre az eső. Reggelizünk és várjuk, hogy az eső elálljon. Várjuk virradásig, 5 óráig, s mivel egyre sűrűbben esik, ruhástul ledőlünk aludni.

½ 7-kor ébreszt az inas azzal, hogy az eső elállt, s a kocsi előjárt.

Természetesen mindjárt felkerekedünk és keletnek indulva, nagy körben, az Efhétnek, Géhétnek tartva, majd a Hányiladékon és tovább a Génégý, Géhárom, Efhárom és Éhárom táblákon, a szálasokon átvágva, a Bécsi-rétet érintve, és végül az erdészanya alatt, a nagy vágás egy részén gyalog átcserkelve, délelőtt 10 óráig megkerüljük a Kabhegyet.

Azt hittük, hogy a nagy eső után, főképpen a vágások alacsonyabb részében, majd sok vadat látunk. Ámde csalódtunk; mindössze egy tehenet, majd még egy tehenet borjával, s végül egy nyársast, egy kis hatos bikát és, előlünk messziről megfutamodó, két őzet látnunk.

Délután már 3 óraker indulunk a kocsival a vadászháztól. A nyírtói területbe megyünk, márcsak azért is, mert ma délután már nem mehetnének másfelé. Eddig ugyanis arra mehettünk, amerre akartunk, ma délben azonban még két vadászvendég érkezett a Kabhegyre, azért a területet hármunk között fel kellett osztani, s én a nyírtói részt választottam. Hozzá tartozik az erdészanya alatt a nagy vágás, a Bécsi-rét és a Szíjjártó-rét környéke is.

¼ 5-kor felülünk a fenyves szélén a, kívánságomra és számomra három évvel ezelőtt készült, leszállványra. A vágásban már kint van egy gyenge bika két tehénnel, a fenyvesben bőg egy bika és a mellette levő táblában, a Déhárom szálásában két bika ordítóz.

Tóni biztatására mindjárt lejövünk a leszállványról - Erzsit fönt hagyjuk figyelőnek -, elmegyünk a Cé-nyiladék sarkára, integetve magunkhoz szólítjuk az ott hagyott kocsit, hogy barkácsolva megkíséreljük a Déháromban hallott bikákat megkeresni.

A közelgő kocsizörgésre a fenyves szélén egy tehén ugrik el, de a bikákat a Déháromban hiába keressük; valamerre elmentek, vagy a kocsinak térnek ki már messziről, láthatlanul.

Visszamegyünk a leszállványhoz. Erzsi már messziről integet, hogy valami van a vágásban.

Ezt a valamit a leszállványról mindjárt meg is látjuk. Amíg a Déháromban barkácsolunk, a Céháromból, a fenyvesből öt szarvas, mégpedig egy tehén nyomán egy derék bika és három nyársas jött ki a vágásba.

A derék bikának nagyterpesztésű, hosszú, fekete agancsa van, de, sajnos, nem koronás, sőt alighanem csak nyolcas. Körülbelül 400 lépésre van tőlünk, ágszámát ilyen messziről pontosan megállapítani nem tudom, illetve nem látom, van-e jégága vagy nincs. Egyébként nagyon szép, köralakú agancsa nekem kívánatos trófea lenne, ha elejtése után még egy-két bikát lőhetnék, de mivel ez idén csak egyet lőhetek, mégis kevesellem a nyolc ágat.

Előkerítjük megint a kocsit - Erzsi ezúttal is a leszállványon marad-, és barkácsolva kíséreljük meg a nagy bika megközelítését, hogy jobban megnézhesük. Ámde a tehén már messziről kereket old, s a bika utánamenekülve, valamerre úgy eltűnik, hogy nem sikerül ráakadnunk.

A vágás északnyugati sarkában láttuk tegnapelőtt délután azt a bizonyos rövid-, de vastag agancsú, koronás bikát. Remélve, hogy megint ott érjük, gyalog cserkelünk a vágás kétoldalt - már sötétes - rudaserdő határolta sarkába.

Amikor a magas cserjék közül kibújva, a lejtős, gödrös terepen belátunk az ott alacsonyabb, gazos csepőtébe, a szarvasok éppen az erdőszélen akartak kijönni. Három tehén visszaugrik, s a bika néhány lépésnyire bent, a rudasban áll. Megnézem a messzelátóval koronás, de csak középszerű agancsát, és nem tudom magamat rászánni elejtésére. Addig nézem és habozok, amíg el nem indul és lassan ballagva, a már sötétes rudasban el nem tűnik.

Amikor a lövés alkalmá elmúlt, sajnálom, hogy nem lőttem, és elküldöm Tónit a kocsiért, hogy barkácsolva igyekezzünk vele ismét találkozni.

A kocsi hamar előkerül, felszállunk és a bazaltbányás sarokban, a szálásban egydarabig keressük a bikát, de bizony hiába.

Fönt, a Dékettőben, a Torma-rét táján bög egy bika. Amennyire a rossz úton kocogni lehet, sietünk odajutni. Sajnos, már javában alkoynodik.

A Déhárom északnyugati sarkában, közel a fenyveshez és a vágáshoz, a szálásban bömböl két bika. Biztosan hiszem, hogy a fenyvesi nagy bika kontárbikái. Szomszédságukban, a Dékettő északkeleti sarkában, a vágás bokrai között két tehen álldogál. Lehet, sőt valószínű, hogy a nagy bika valahol, a bokroktól takarva, mellettünk van, de nem látjuk. Egy-kettőre besötétedik és végére értünk tudományunknak.

Elmegyünk a kocsival a lesállványon hagyott Erzsziért. Mialatt messze körülötte barkácsoltunk, ő is látott szép számmal szarvasokat a Hármas-nyiladékon és a Cékettő vágásában, de csak gyenge bikákat és teheneket.

A vadászház felé tartva halljuk, hogy alatta, a fiatalosban két bika bög. Sok ám a vad a nagyvázsonyi erdőben, csak bajos dolog éppen az állománynak egy-két vagy talán három kiváló bikája közül akárcsak eggyel találkozni.

Az egyik vadászvendég, Heinrich József, ma este, első cserkészeten, a Kabhegy délkeleti oldala alatt megsebzett egy bikát. A másik vendég, Mészáros Károly is látott állítólag derék bikát, de nem lőtt.

Szeptember 13. Ma még egy negyedórával korábban kelünk, mint eddig, és $\frac{1}{2}$ 4-kor, holdnyugta táján már a kocsin, majd $\frac{1}{4}$ 5-kor a nyírtói vágás szélén, a lesállványon ülünk. A szél délkeletről fúj, ez pedig a területnek ezen a részén nem előnyös.

A fenyvesben megint egy bika bög, mellette a Déháromban, a rudasban szüntelenül óbégat ugyanaz a két bika, amely tegnap délután és este is ugyanott kornyikált. Megint azt mondom, hogy ezek a valahol közelükben hallgató, fenyvesi nagy bika kontárai.

5 órára megvirrad és egyre erősebben fúj a szél. A vágásban csak egy magányos tehenet sikerül felfedeznem, majd amikor a Cé-nyiladékra megyek az ott leselkedő Tónihoz, még két őzet is látok benne.

A Dékettő sűrűségének délkeleti sarkában - vagy talán még a Dényiladékon túl, a szálásban - bömböl, ordítóz a hangjukról már ismert

két kontárbika, tehát valahol ott kell lennie az öregnek is. Megkíséreljük gyalog megkeresni. A vágásban az ide-oda kanyargó ösvényeken cserkelve egy tehenet és borjút látunk, aztán feljutunk abba a magas, sűrű fiatalosba, amelyben már annyit kísérleteztem és bajlódtam a bikákkal. A Dé-nyiladékon túl, a szálásban ordítóz a két kontár, a nyiladékon innen, a sűrűségben rejtőzik a nagy bika. Nem szól egy mukkot sem; jelenlétét csak időnként egy kis zörgés és agancskoppánás árulja el. Mi pedig hárman - már Erzsi, Tóni és én - 30-40 lépésnyire állunk tőle a zöld lombfalak közé rejtett, keskeny ösvényen tehetetlenül.

Sok türelem, kísérletezés és szerencse kellene ahhoz, hogy ezt az öreg bikát egyszer puskavégre kapjam. Magamban elhatározom, hogy a következő napon főképpen ezzel a bikával foglalkozom, noha számításom szerint itt már csak három vadásznapi van, hiszen idejekorán akarok eljutni a Rusájába, és előbb még Budapesten is van vagy két napra való dolgom.

Miután sokáig hiába lestük és reméltük, hogy az öreg bika kilép a sűrűségből az ösvényre, kimegyünk a Dé-nyiladékba, előkerítjük a Hármás-nyiladékon várakozó kocsit és barkácsolni indulunk.

Meleg, száraz nyárvégi reggel. A Nap időnként a felhők mögül kisüt és sugarai beszűrődnek a magas szálfák közé, de még korán van, s az erdőben több az árnyék, mint a fény. A kocsitól eltépett pókhálók tapadnak ránk és pókok mászkálnak rajtunk. S a kocsit a régi szekércsapákon dőcög, inog, hol egyik, hol másik oldalára dül; meg kell kapaszkodnunk rajta, hogy le ne forduljunk róla.

Messziről halljuk, hogy az Efketőben bőg két bika, hát feljűk tartunk. Aztán olyan helyre jutunk, ahol kocsival nem mehetünk tovább.

½ 8-ra jár az idő, s a két bika még egyre bőg. Azt mondom, mégis jó volna őket megnézni. Tóni véleménye szerint ezt csak gyalogszerrel lehet megkísérelni.

Erzsit a kocsin hagyom, és Tónitól kíserve megyek az egymástól nem messze bőgő két bika felé, közben a tölökkel ingerlem őket.

A Vaskapu-árokban, a szálásban járva, egyszerre csak egész közel harsog egy nagyot az egyik bika. Előttünk 150 lépésnyire hirtelen emelkedik a terep, és fönt, a hosszú dombélen, a köves talajon, az erdő sínylődő, alacsonyabb, de sűrűbb és bokrosabb részében vöröslök néhány tehen. Majd meglátom a csaknem egészen takart bikát is. Amint nyakát kinyújtva bőg, a sok lombos gally és ág között megvilan az agancsa. Derék bikának kell lennie, de hogy milyen és mekkora, azt látnunk nem lehet.

A földön, az árokban kuporogva lessük, hogy a helyzet számunkra megjavuljon, ehelyett az egyik tehén egyszerre csak mereven felénk néz, majd az egész csapat a dombélen lassan elballag. Nyolc tehenet olvasok meg, a bikából azonban semmit sem látok.

Erre velünk párhuzamosan, az árokban lejjebb húzódunk, egyre a szarvasok vonulásának irányában kémelve, de nem látjuk őket, a bika pedig elhallgatott.

Régen 8 óra van. Utolsó kísérletképpen előresietünk, és, feltevé-sünk szerint a szarvasok elé kerülve, felkapaszkodunk a dombhátra és visszafelé, részben fölfelé cserkelünk rajta, időnként a tülökkel böge. Szögestalpú cipőmmel a sűrűen mohás kövek, zörgős haraszt és ropogó fahulladék borította terepen zajtalanul járva, csak lassan jutok tovább.

Egyszerre csak közel előttünk bög egy nagyot a bika. Nem lehet tőlünk messzebb 40-50 lépésnél, de a sok erdei gaz, kökény, csipke- és galagonyabokor és töpörödött fácska takarja. Semmit sem látunk belőle. Majd megint bög, zörög, ropog és egyenest felénk tartva, alig 30 lépésnyire jelenik meg előttünk. Meglátom a nem valami nagy agancsának háromágú koronáját, és azt is látom, hogy öreg bika. Velünk szembefordulva megáll, szeme rajtunk van, de rigyetési mámorában nem ismer fel, és megint lassan lépkedve, morogva közeledik. Gyorsan határoznom kell, de egy-két másodpercig még habozva megfordulok és a mögöttem álló Tóni arcát nézem. Bólogat és int, hogy löjek. Erre felkapom a puskámat és a *bikát* magasan lapockán lövöm. Természetesen helyben elvágódik.

Az élmény szép volt, a bika belopása élvezetes vadászat volt, a siker rátermettségünk, ügyességünk bizonyítéka, a trófea azonban, sajnos, silány. Öreg bika koronás tízes, nem szép agancsa. Jobb középagából egy darab letört, a bal középag pedig felhajlik. Szébb, nagyobb trófeát reméltem innen hazavinni, dehát így is jól van.

Mivel ez idén itt csak egy bikát kaptam, vadászatomat nem folytathatom. A bika fényképezése, a vadászházhoz szállíttatása, agancsának, illetve koponyájának kifőzése ennek a kirándulásomnak szokásos befejezése.

Délután és este, mialatt odakint bögnek a bikák és a két vadászvendég valahol cserkel, a vadászház körül unatkozunk; ez már nem kedvünkre való időtöltés.

Holnap hazautazunk.

Heinrich tegnap megsebzett bikáját a két vérebbel fél napig keresték, de nem találták meg.

RADNALAJOSFALVA (Beszterce-Naszód megye)

Szeptember 18. Ötési szünet után megint a Kárpátokba jöttem szarvasbögésre! Ez is nevezetes dolog számomra.

A tegnapi péntek azzal telt el, hogy tizenöt órát utazva, hazulról eljöttem Óradnáig. Reggel 5 órakor indultam otthonunkból, és este 8 órakor szálltam meg Óradnán az erdészeti tisztai szállóban.

A keservesen hosszadalmas, unalmas és - főképpen Bethlentől Óradnáig - botránnyosan kényelmetlen és piszkos utazás alatt azon tűnődtem, érdemes-e tennem azt, amit teszek. Megéri-e a kárpáti szarvasbögés a vele járó sok fáradságot, nélkülözést, gyötrődést és ... költiséget. A nagyvázsonyi élvezetes, derűs, szép vadásznapok után már ott tartok, hogy nem tudom, megéri-e.

Bethlentől Óradnáig szakadt az eső, és aggódva gondoltam a mai hatórás szekérútra. Utálatos dolog lett volna hat órát a szekéren ülve ázni. Szerencsémre már tegnap éjjel tájt kiderült, és ma reggel 7 órakor ragyogó szép időben indulok a lajosfalvi erdőőr, Musinszky értem küldött szekerén a hosszú útnak.

A „ragyogó” jelző ebben az esetben nem közhely. Itt fönt, a magas hegyek között, tisztább a levegő, közelebb van a Nap a Földhöz, és valóban minden ragyog a reggeli napsütésben. Az idefönt a csak patkaszélességű Szamos sebesfolyású vize vakítóan csillog, és a fény és árnyék ellentéte olyan nagy, mintha valami mesterséges világítás okozná.

Tűz a Nap, meleg van, ahová süt, de hideg az árnyék. A Szamos mentén, magas, meredek hegyoldalak, bükkösök, majd ősfenyvesek között kanyargó utat csak szakaszonként sűti a Nap, többnyire árnyék borul rá, és kabát, illetve köpenyeg nélkül fáznek.

Négy óra múltán, délelőtt 11 órakor, elhagyjuk a Szamost és felkanyarodunk a Pareu-Preluc nevű mellékvölgybe. Attól kezdve a táj egyre szebb, egyre vadabb, a fenyőóriások egyre vastagabbak és magasabbak, és köztük a háttérben kopasz havastetőkön akadnak fenn a napsütötte felhők.

Hat óra hosszat húzzák a lovak a szekeret az egyre emelkedő úton hegynek, míg végre délután 1 órára felérünk a Radnai-hágóra, ahol a katonai őrszem - a háborús helyzetre való tekintettel - igazoltat, aztán fél óra alatt, ½ 2-re legördül a szekér az Aranyos-Besztercéhez, a Rotunda-híd mellé. Ott kellene várnia rám Musinszkynek, hogy rögtön felköltözzem vele a Rusája-völgybe, a kalibához. Ámde Musinszky nem vár. Tehát nekem kell őt várnom.

Egy kis várakozás nem a világ, különösen a Kárpátokban nem, ahol az embert csaknem naponta éri csalódás és bosszúság, ahol az idő, az ígéret, a tapintat és a többi efféle fogalom nem számít, és inkább az „aki bírja, marja” jelszóhoz igazodnak az emberek.

Az első bántó benyomás már Óradnán ért. Fehér Jenő erdőgondnok közölte velem, hogy nem számíthatok e kirándulásom egész idejére Musinszkyra mint kísérőre. Pedig hónapok óta számítottam rá, és viszont ő is számított arra, hogy a bögés idejét velem tölti a Rusájában. Azért dolgozott a nyáron két napszámossal hetekig a területen, cserkészösvényt takarított, három leszállványt épített, a kalibát a patak bal partjáról jobb partjára helyezte át és rendesebben megépítette. Természetesen szeretné most munkájának gyümölcsét élvezni, illetve a két bikáért és egy medvéért a jutalompénzt megkeresni. Ámde hivatali főnöke néhány nap múlva elrendeli vezetőnek mások mellé, mégpedig az erdőigazgatóság egyik tisztviselője és saját maga mellé. Ezt az előre bejelentett intézkedését az erdőgondnok azzal indokolja, hogy Musinszky a környéken a legjobb vezető. Megjegyzendő, hogy ők a házigazdák, én pedig vendég vagyok. Eljárásuk erkölcsi megítélése szempontjából nem változtat a dolgon - sőt talán súlyosbítja -, hogy fizető vendég, illetve bérlőjük vagyok. Azzal a közmondással vigasztalódom, hogy „a levest nem eszik olyan forrón, ahogyan főzik”.

Tehát sok málhámmal az Aranyos-Beszterce partján várom Musinszkyt. Egy óra múltán megjön, majd a kaliba őrző legényen felül még két málhacipelő ifjút kerít, aztán 3 óraker ötödmagammal a Rusája-patak mentén, a magas fenyők borította, meredek hegyoldalak közé ékelt szűk völgyben két óra alatt felballagok a Butka-Rusája nevű hegy tövében épült kis kalibához. A málhacipelő ifjakat hazaküldjük, és hárman - ki-ki a maga módja szerint - berendezkedünk füstös szállásunkon.

Egy órával később, 6 óraker este van.

Musinszky véleménye szerint korán jöttem ide, bögés még nincs, és „egyáltalán még semmi sincs”. Egyébként nem lehet tudni, hogy mi van, mert a dicső bérlőtársaságnak - 30.000 holdon! - nincsen vadőre, tehát nincs, aki a vadat figyelje, óvja, gondolzza és a vadászó uraknak jelentse, hogy „mi van”.

Szeptember 19. Ébresztőórám éjfél után 3 óraker berreg. Örülök a változatosságnak. Sok füstöt nyeltem és szívtam magamba az éjjel, és elfárasztott a lóca kevés széna enyhítette keménysége.

Az éjjeli sötétségben a völgyet megtöltő sűrű ködön csak gyengén szűrődik át a félhold kevés fénye.

Amíg nem látunk, nem akarunk a területen járkalni és esetleg valami vadat elzavarni, azért csak $\frac{1}{2}$ 5-kor megyünk el a kalibától.

Közlekedésünk megkönnyítésére lábszár vastagságú - vagy -vékonyságú - három fenyőtörzset fektettek a patak fölé, ezen a hevenyészett hídon megyünk át a túlsó partra, és jobbra felmászunk a vágásba.

Kárpáti szokás szerint itt is „vágás”-nak mondják azt a területet a patak bal partja fölött, amelyen a java fákat levágták és az irtás helyén sok megmaradt, hitványabb élő fa, sok tuskó, korhadó rönk és egyéb hulladék fa között tenyészik a málna és feljebb a fekete- és vörösfánya. Az irtás területének dereka táján pedig egy alulról fölfelé nyúló erdősávot is megkímélt a fejsze.

Ebben a sávban van a tavaly ilyenkor itt tanyázott vadászifjú kalibája, a legjobb böghely közelében. A kaliba lakójának ezen a helyen ötödmagával - hölgyekkel és kísérő személyzettel való tanyázásával sikerült a szarvasokat annyira megszelídítenie, hogy - bár bögest bőven hallott - két hét alatt egy szörszálat sem látott.

Musinszky a tőlem még a nyáron, a helyszínen kapott utasításra a vágás három pontján egy-egy lesállványt, illetve fenyőkre szerelt magasulást készített. Az egyik az említett kalibás erdősáv felső részében, tehát körülbelül a vágás közepe táján, a másik a vágás északi, a harmadik a vágás déli szélén van. Természetesen mind a három magasan főtt, a hegyoldalon, messze a paktól.

$\frac{1}{2}$ 6-kor már fent ülünk az általam „kettes”-nek elnevezett, középső lesfán. A völgyekben még gomolyog, védekezik a napsugarak ellen a köd, de főtt, a hegyoldalon már ragyogóan süt a Nap. A Radnai-havasok vidékén, a Bakonytól vagy ötszáz kilométernyire keletre, félórával előbb van reggel - és félórával korábban van este is -, mint a Kabhegyen.

Alighogy a hosszú létrán felmászunk a fára és az ügyesen megszerkesztett ülésen elhelyezkedtünk, messze főtt, a vágásban egy őzbakot fedezek fel. Természetesen eszemben sincs bántani, hiszen bikát vagy medvét, avagy farkast vagy hiúzt akarok löni.

A bak tőlünk 300 lépésnyire nyugodtan áll és a hegyoldalon fölfelé figyel.

- Medve! - szól Musinszky. - Nagy medve, az őzbak fölött száz méternyire!

Keresem a messzelátóval és nagysokára én is meglátom a medvét, illetve csak egy keskeny fekete sávot látok a hátából. Majd eltűnik

fekete hátsörénye és felbukkan a feje. Jókora fekete medve. Áfonyát legelve mászkál a szürke tuskók és rönkök között. A sokféle torlaszon olyan fürgén tornászik, akár a mókus. Folyton izeg-mozog és mindig háromnegyed részt takarva. Az őzbak pedig csak áll és figyel. Úgy látszik, nem fél tőle.

A távolság köztünk és a medve között 400 lépés, és a medvét egy pillanatig sem látom szabadon, tehát lőnöm nem lehet.

A medve egyszerre csak valamitől megijed, és - felőlünk nézve - balra rézsút lefelé fut, az őzbakkal egymagasságban, tőle 50 lépésnyire, néhány másodpercre megáll, de ott is sok a takarása.

A bak csak fejét fordította utána és még egyre nézi.

A medve két mellső mancsával egy nyalábra való málnahajtást magához ölel, sietve habzsolja gyümölcsét, aztán megint megugrik - talán csak játékos jókedvében - továbbfut, a hegyoldal élén, tőlünk elfordulva, szabadon megáll - a távolságot már csak 300 lépésre becsülöm -, ráfogom a puskát, meghúzom a rögtönzöt, megkeresem a célzótávcsővel és ... a medve egy ugrással az élen túl eltűnik.

- Nem baj - mondja az erdőőr -, ennek erre van a járása, még találkozunk vele; már két héttel ezelőtt is találtam friss ürülékét ezen a tájon.

Megint az őzbakot nézem. Csuhája foltos, vörös- és szürketarka. Még ott áll előbbi helyén, és abba az irányba figyel, amerről a medve sietett elinálni. Lehet, hogy ott fönt egy másik, nála nagyobb medve mászkál, vagy pedig szarvasok zörögnek arrafelé; más zavaró körülményre nem gondolhatok.

A bak még félóráig mozdulatlanul néz vagy hallgat valamit, aztán megnyugszik, elballag és mindjárt eltűnik.

¾ 8-kor lemászunk a létrán és félóra alatt lejutunk a kalibához. Tisztára kiderült égről melegen tűz a Nap.

Első reggeli lesem tehát igen jól sikerült, és emlékeztet első cserkészetemre az Isában, találkozásomra a kis medvével. Csak a bikák bőgése hiányzik. Egész reggel a Rusája terjedelmes völgyében egy hang sincsen. Nincsen errefelé szarvas, vagy még nem bőgnek a bikák, vagy ... a farkasok nyugtalanítják őket. De mindenképpen kiderült ma reggel - amiben útközben idejövet már kételkedtem -, hogy egy kárpáti vadászkirándulásért mégiscsak érdemes sok egyébről lemondani, esetleg megszenvedni is.

Musinszkyknak - vasárnap lévén - dolga van a faluban, hát délelőtt eltávozott azzal, hogy estére visszajön a kalibához. Megkértem, ha lehet, szerezzen nekem valami olcsó lovat, hogy kitegyük a medvének.

Ezért ma délután egyedül megyek kifelé. Felkapaszkodom a kegyetlenül meredek ösvényen, illetve az egykori facsúsztatón, a vágás déli szélére, és megkeresem ott az erdőőr „hármás”-nak elnevezett magasülését. A ma reggel látott medve is arra tartott, hátha szerencsém lesz alkonyattal - vagy akár előbb is - onnan meglátni.

2 órakor indulok a kalibától és $\frac{1}{4}$ 4-kor érek a lesfa alá. Útközben az ösvény mellől egy siketfajdkakast, majd egy tyúkot röptetek fel, és néhány marékra való málnát legelek. Van belőle bőven, jut nekem is, és marad a medvének is, noha már fonnyad és szárad, nem sokáig élvezzük.

A magasülésen meglehetősen szellős helyem van. A Napot felhők takarják, és igen hűvösen fúj a szél délnyugat felől. Suhog a fenyőerdő, a völgy aljából felhallatszik a patak zúgása, egyébként semmi hang, semmi mozgás.

$\frac{1}{2}$ 5-kor száz lépésnyire fölöttem, az irtásból ezen a helyen sűrűbben megmaradt fák között, felfedezek egy őzbakot. Derék bak. Más alkalommal örülnék elejtésének, de ilyenkor nem számít, hiszen medvét vagy bikát akarok löni. Sokáig nézegetem. Kis helyen keveset mozog, csak legel és hosszú időközökben lép egyet-kettőt.

5 órakor egy császármadár rebben fel fölöttem a hegyoldalra, és sebesen száll lefelé a völgybe.

6 órakor sötét van. Lemászom a létrán és a gyalázatosan meredek ösvényen 50 perc alatt lebotorkálok a kalibához.

Szarvasnak hangja, nyoma, szaga errefelé nincsen.

Musinszky estére jó hírt hoz. A faluban van egy eladó ló. Ára megnyúzva 180 Pengő. Elhatározom, hogy megveszem. Hiszen medvét akarok löni - talán az utolsót életemben -, hát megéri az anyagi áldozatot!

De rossz hírt is hozott az erdőőr. Friss farkasnyomot talált a völgyben. Egy igen nagy farkas az én cipőm nyomába lépett. Aggódok, hogy a farkas megzavarja a szarvasokat. Egy farkas akár az egész bögést elronthatja.

Szeptember 20. Ma hajnalban félórával korábban indulok Musinszkyval a kalibától, és 5 órakor már fönt ülünk a középső magasülésen. Útközben a tavalyi kaliba szomszédságában egy siketfajdkakast röptettünk fel és közelünkben császármadarak csipogtak.

$\frac{1}{4}$ 6-kor kezdi a Nap sütni messze fölöttünk a magas hegytetőt. A vágás üresnek látszik, de félóra múltán ugyanott, ahol tegnap mászkált, meglátjuk az őzbakot. Azzal szórakozom, hogy meg-megcélzom

és 300 lépésről - elméletben - agyonlövöm. Ezt egyébként szívesen meg is tenném - bár agancsa nem valami ékes -, húsából a kalibában szeleteket sütni nem lenne megvetendő dolog. De a medveadászatot nem lehet azzal kezdeni, hogy az ember a helyszínen özbakokra lödöz.

7 órakor az erdőőr lemászik a létrán, a magasüléstől száz lépésnyire - tőlem irányítva - megkeresi és kijelöli a lóddögnek való helyet, aztán eltávozik, egyenest le a faluba, hogy még ma felhozza, egyelőre csak a kalibáig, a medvének való lovat.

Én még maradok a lesfán és élvezem a ragyogóan derült időt a kárpáti vadonban.

8 órakor aztán én is lejövök a fáról és, útközben fényképezve és málnát legelve, lemegyek a kalibához.

Musinszky a faluból hozza - remélem, hogy hozza - a lovat, hát délután megint egyedül megyek fel a vágásba, mégpedig északi szélére, az erdőőr „egyed”-nek elnevezett lesfájához. Bár az öreg - három évvel fiatalabb nálam - erdőőr előre jelezte, hogy az ösvény, illetve ebben az esetben is az egykori facsúztató nyoma, amelyen ehhez a lesfához fel lehet jutni, fene meredeken vezet hegynek, tehát tudtam, hogy nagyot kell kapaszkodnom, mégsem gondoltam olyan gyalázatosan kegyetlen meredekségre, amelyet le kellett küzdenem, mire egy óra húsz perc alatt felértem a lesfa alá.

A keletnek néző hegyoldalt $\frac{1}{4}$ 4-kor már árnyék hűsíti, a Nap mögötte már letűnt. A völgy túlsó oldalán a havastetők sorát süti a Nap, mígcsak - később - a völgyből a fenyőerdő borította hegyoldalakon felkúszó árnyék oda is fel nem ér.

Néhány lépésnyire az ősfenyves szélétől, a csak málnabozót és benne korhadó szürke tuskók és rönkök tarkította meredek hegyoldalon, magában áll az a csonka fenyő, amelyre az erdőőr magasülést szerelt. Ott ülök $\frac{1}{2}$ 4-től kezdve, és várom a jószerencsét.

$\frac{1}{4}$ 5-kor úgy rémlik, hogy messze bent, az öreg fenyvesben morgott egyet a bika. De lehet, hogy tévedtem; talán csak a gyomrom korgott. Hidegen fúj a nyugati szél, felveszem a hátizsákban elhozott pamut mellényt és a kabátom zsebében hordott kis kalapomat.

Olyan ígéretes, szép helyen töltöm az időt késő alkonyatig, hogy kellene már valami nagyvadat látnom, de bizony nem mutatkozik semmi, és hallani sem hallok mást, csak az esteledéssel felgallyazó siketfajdok hangos szárnycapásait. Eszembe jut, amit júliusi rövid látogatásom alkalmával itt láttam; a vágás tele volt legelő marhával. Úgy látszik, a legeltetéssel a területnek erről a részéről, - vagy talán az egész Rusájából - elzavarták a szarvasokat.

6 óraker lejövök a fáról, és a komisz meredekségen 40 perc alatt lemegyek a kalibához.

Az estére várt erdőőr nem jött meg.

Szeptember 21. A negyedhold képe fátyolos, amikor tíz perccel 4 óra előtt, halványan kezdődő derengéssel - kísérő híján egyedül indulok neki a hegynek.

Nagyon lassan kapaszkodom fel a vágásba, úgyhogy csak 5 órára érek a középső lesfa alá. Közben beborult az ég, és alighogy a magasúlésen elhelyezkedtem, megered az eső.

Aztán egyre komorabbá válik az idő. A hegytetőket elborítja a köd, az eső hol eláll, hol megered és néhány percig szítál, s a szél hidegen fúj.

Mégis fellátok a hegyoldalon állandóan 200, sőt időnként 300 lépésnyire is, keresem a tegnapelőtt látott medvét és a már két ízben látott őzbakot, de hiába. Olyan üres, kihalt a vágás, mintha semmi vadja sem volna.

7 óra tájt már nem esik az eső, de a köd egyszerre annyira leereszkedik, hogy már 50 lépésre is alig lehet látni. Ugyanakkor tömegesen jelennek meg és röpködnek körülöttem az örvös rigók, mintha csak a köd hozta volna meg őket valahonnan. Majd havasi szajkók neszeznek közelemben és egy fekete harkály szállna lesfámra, de észrevesz és ijedten surran el mellettem. A rigók egyre sűrűbben röpködnek, sürrögnek-forognak, cserregnek a lesfán, alattam, fölöttem, előttem, mögöttem, csaknem hozzám érve.

½ 8-ra a köd kissé ritkulni kezd, a sok madár egyszerre mind eltűnik, és megint szemeregni kezd az eső.

Lejövök a fáról, hogy lemenjek kalibámhoz, de az eső egyszerre olyan gorombán esik, hogy bemenekülök előle a tavalyi vadász közeli kalyibájába. Tetejét úgy veri az eső, hogy csak úgy ropog. Elüldögélek benne, pipázom, naplót írok és várom, hogy javuljon az idő.

Várom délelőtt 10 óráig, aztán - bár még szemereg - lemegyek a kalibához. Útközben rátalálok a rigókra; seregestül robbannak ki előttem berregve-cserregve a málnából.

A kalibában találok az erdőört. Meghozta a lovat, majd déltájt felvezeti vesztőhelyére. Ott meg is kell nyúznia, mert bőrét vissza kell adnia a gebe eladójának.

Ebben a lódögben van most minden reménységem. Lőhetek mellette - ha szerencsém lesz - medvét, farkast, sőt hiúzt is. Musinszky olyan előrelátó, hogy fényszórót is hozott magával az esetleges éjjeli les céljából.

Musinszky a kalibás gyereket segítségül magával vitte, ezért ma délután már nem megyek semerre. Egyrészt alig érdemes a cudar hegyoldalakon vaktában mászkálni, másrészt a kalibát illetve a holmit benne - őriznem kell.

Az idő ma mindvégig ködös, szemergős, hideg, komor marad.

Jellemző erre a területre, hogy érdemes feljegyezni az erdőőr jelenését, mely szerint a kaliba alatt 200 lépésnyire, a patakparton friss szarvasnyomokat lelt.

Szeptember 22. Hideg, csillagos éjjel bújunk ki a kalibából 4 óra-kor, és 5 órára - éppenhogy megvirradt - felülünk a középső lesfára. A magasülestől száz lépésnyire, a zöld hegyoldalon szinte pirosan virít a ló nyüzött teteme.

Pompás őszi reggel virrad ránk. Sötétkék az ég, előttünk a hegytetőt $\frac{1}{4}$ 6-kor érik a Nap első sugarai, majd a sárga fénylés a hegyoldalon gyorsan terjed felülről lefelé és szorítja maga előtt le a völgybe a hideg árnyékot. Messze mögöttünk, a Rusája keleti peremén, az Omului csúcsa és a Stanisora teteje között, a nyereg fölött megjelenik a Nap, és a ködös párák tömegével homályosítja el maga alatt a völgy keleti oldalát.

Szebb bögési reggelt kívánni sem lehet. A hideg ellen védekezve köpenyegembe burkolódzom, várok és fülelek, de nem látok vadat és bögést sem hallok. Mintha egyáltalán nem volna szarvas a Rusájában. Nagy a gyanúm, hogy csakugyan nincs.

Egy fekete harkály kopogtatja meg mögöttünk a fenyők törzsét, egyéb állati életjelt nem észlelünk. Mégjcsak disznóság, hogy vadnak való ilyen szép helyen, szeptember 22-én, derült, hideg reggel az ember nem hall bögést, de egy mukkot sem!

$\frac{1}{2}$ 8-kor lejövünk a fáról. Musinszky felmászik a lódöghöz, felvágja hasát, és a zsiger egy részét felcipeli a hegyoldalon jó magasra, majd a dög felé vonszolva véres csapát készít a medvének, hogy rátaláljon a neki szánt lakomára. Én pedig lemegyek a kalibába reggelizni és melegezni.

A nap hátralévő részét a kalibában töltöm. Nincsen hová mennem. A Rusájának az a része, amelyben tanyázom, nem cserkelésre való terület. Cserkelni odafönt, az Omului alatt, a gyalogfenyők és havasi legelők övében lehetne, de nem idelentről, a völgy aljából elindulva. Fel kellene költöznöm a Butka tetejére, de az eszténában odafönt - Musinszky bevallása szerint - sok a bolha. Egyébként is most csak az a

dolgom, hogy megvárjam a medve lakmározását a lódögéből. Ha ugyan még él az én medvéim.

A Pepák névre hallgató szomszédom ugyanis tegnap a Magurában - ahol nyolc évvel ezelőtt vadásztam - egy, állítólag nagy, medvét lőtt. Aggódom, hogy az én medvémmel hozta össze marha szerencséje. Ebben az esetben alighanem hiába költöttem vagyonom utolsó roncsait a lódögre. Ezt a jó hírt a kalibámat őrző gyerek hozta a faluból; le kellett ugyanis cipelnie a nyúzott lótetem bőrét a ló volt tulajdonosának.

Szeptember 23. Amilyen szép volt a tegnapi reggel, olyan piszok a mai.

Éjfél után 2 óraker még csillagos az ég, de 4 óraker már szemergő esőben mászom fel egyedül a vágásba. Nagy a csend, bögés nincs, csak egy szalonka motyogását hallok a sötétben fejem fölött.

Musinszky a Butkára indult, hogy kissé tájékozódjék odafele a lehetőségek iránt.

5 óraker a lódögös, vagyis a kettes lesfán ülök és 7 óráig győzőm türelemmel.

Az eső egyre szemereg, a szél hidegen fúj és jön-megy a köd. Hol fellátok a még érintetlen lódöghöz, hol 30-40 lépésen túl mindent eltakar, elfüggönyöz a sűrű köd.

Egyszer erős szárnysuhogást hallok, és egy siketfajdkakas száll el mellettem, alulról, az erdőből jövet, kifelé, a szabad vágásba. Később, hogy a köd néhány percig megritkul, meglátom a pompás madarat a lódög szomszédságában, tőle 30-40 lépésnyire, az áfonyában valamit csipegetni.

7 óraker meguntam az ázást-fázást, a ködöt s a reménytelenséget, lemászom a magasulésról és lemegyek a kalibához. Útközben még egy nagykakast röptetek fel. Úgy látszik, ebből a vadfajból van itt legtöbb. Mind odaadnám egy rendes bikáért.

A helyzet ma, szeptember 23-án tehát az, hogy az ötödik napot töltöm itt, bögést még nem hallottam, szarvasnak nyomát sem láttam, a lótetem érintetlen, nincsen semmi, csak eső, köd, latyak, hideg szél és unalom a kalibában - egy kis füsttel keverve.

Délután megint jó idő van. Kiderült, elállt a szél, süt a Nap és hideg van. Musinszky ma egész nap fent van a Butka-Rusáján, és még feljebb, a kalibás gyerek pedig elkéredzkedett holnap délig, ezért nem mehetek el messzire a kalibától. Lemegyek ½ 4-kor 200 lépésnyire a patak mentén, és az erdőszélen lesbe ülök, ahol az erdőőr tegnapelőtt

friss szarvasnyomokat látott. Ott ülök alkonyodásig és szenvedek, mint egy hasbalótt kutya. Szörnyen fáj a gyomrom. Erős a gyanúm, hogy az ebédre elfogyasztott konzerv rossz volt és megmérgezett. A kalibában is egész este ráz a hideg, és a gyomorfájás csak azután szűnik meg, hogy alaposan kirókáztam magamat.

Estére megjön a kalibához Musinszky. Szarvasnak odafönt semmi jelét nem észlelte, ellenben az Omului csúcsa alatt, a gyalogfenyő áfonyás tisztásain négy medvét, mégpedig egy anyát két bocsával és egy magányos öreget látott.

Szeptember 24. Közérzetem a tegnapi hideglelés és rókázás után gyalázatos. Azért ma reggel nem megyek ki, és jól betakaródzva, alszom a kalibában.

Közben kimegy Musinszky a középső lesfához vizsgálandni. Ott éri a lesfa alatt a már ismert őzbakot. Kénytelen végignézni, hogy két héja elfogja és megeszi az ugyancsak ismert fekete harkályunkat. A lódög érintetlen. Attól tartok, a medve nem talál rá. Amikor fölötte, az áfonyában jár - éjjelenként -, a légáramlat lefelé húz, a dög szagát lefelé viszi, s a medve nem gyanítja milyen finom peccsenye várja őt alatta, 2-300 lépésnyire ... ha ugyan még él, és szomszédom nem a mi medvének lőtte meg.

A kalibás fiú korán délután megjön, és azt mondja, a Rotundahídnál beszéltek, hogy a területnek az Aranyos-Besztercére dülő, legalsó hegyoldalain bögnék a bikák. Erre Musinszky lemegey oda, hogy ma este és holnap reggel kihallgassa az állítólagos bögest.

Jómagam ma már nem megyek semerre. Heverek és várom, hogy meggyógyuljak.

Szeptember 25. Reggel 5-től 8-ig megint a középső lesfán ülök. A lódög érintetlen. Fölöttem 300 lépésnyire két őz legel. Egy hitvány bak egy sutával. A bak már szürke, a suta még sárga. Bár szükségem lenne a bakra, hogy véres nyomot készítek vele felülről lefelé és ily módon vezessem a medvét a lódöghöz, de egyrészt nincs jogom itt bakot löni, másrészt a bak olyan silány, hogy semmi kedvem elejteni.

Hideg, derült, szeles az idő. Nagy a csend az egész Rusájában. Bögs és nincs.

Ezzel a területtel és kirándulással hát csúnyán becsapódtam. Pocsék egy terület. Még csak sétálni és a vidékben gyönyörködni sem lehet rajta, mert a kaliba mélyen lent van a völgy aljában, és minden kiruccanás keserves kapaszkodás, bármilyen élvezet, bármilyen élmény nélkül.

Holmi kedélyderítő, léleküdtető sétáról, járás-kelésről ennek az óriás gödörnek a fenekén álmodni sem lehet.

Estére megjön Musinszky azzal a jelentéssel, hogy a terület alsó részén bőgő bikákról szóló híresztelés csak „kacsa” volt. Egy bika a Ciganu-oldal alatt, tehát a szomszédos területen hallatta tegnap este egyszer-kétszer a hangját, ennek lett olyan nagy híre. A mi területünkön, a Rusájában szarvasnak nyoma, hangja nincs.

Szeptember 26. Reggel az erdőört és a kalibás fiút felküldöm a lódöghöz azzal az utasítással, vágják le egyik mellső lábát a lapockával, cipeljék fel magasra, a hegyoldalra és vonszolják le a gazban, málnában, áfonyában minden akadályon át a tetemig, ily módon illatos csapat készítve a medvének, hogy ha esetleg mostanában egyszer fölötte megfordul, végre már rátaláljon.

Virradással elindulnak, én pedig az egyedüllétet arra használom, hogy vizet melegíték és gumilavórban alul-felül alaposan megmosakszom.

Még nem készültem el az öltözködéssel, hát betoppan a kalibába a fiú, és lihegve mondja, hogy a medve a dögön van, lakmározik. Musinszky fönt maradt a lesfa alatt, én pedig fogjam puskámat és „rohanjak” fel.

Sebesen felöltözöm, kapom a puskát és a hátizsákot - benne esőköpenyegemet és a fényképezőgépet -, és rohanok fel, már amennyire azon a gyalázatos meredekségen fölfelé rohanni tudok. Nagyon sietek, negyedórával gyorsabban, mint máskor, csuromvízesen és lihegve érek fel, de elkésem. Ott találom Musinszkyt. Elszomorodva mondja, a medve már elment. Szép, nagy, szürke medve. Azon sópánkodik, miért nem jöttem fel vele virradással.

Én nem bánom ennek az első alkalomnak az elmulasztását. Örülök, hogy lesz mit lesnem, és előre örülök - remélem, nem hiába - a medvét a lesfáról látni, nyugodtan megnézni és biztosan megölni.

Egy órát még fönt töltünk a lesfán, aztán 8 órára lemegyünk a kalibához.

Vasárnap lévén Musinszkynek az volt a vágya és terve, hogy ma délben hazamegy a faluba és majd csak holnap délután jön vissza a kalibához. Ámde medvedadászatunk ügye annyira érdeklí és annyira bizik hozzá, hogy ma délután érdekes előadásban, a „nagy szürke” medve elejtésének végignézésében lesz része, hogy lemenetelét elhalsztja estére, és délután még felkísér a lódögös lesfához.

Délután 2 óraker már fönt ülünk a fán. Nézzük a dögöt a messzelátóval, és mind a kettőnknek úgy rémlik, hogy alakja, helyzete reggel óta megint megváltozott. Ha ebben nem tévedünk, a medve napközben is evett belőle. Ennek meg az lehet a következménye, hogy nagy jóllakottságában ma délután, illetve sötétedés előtt már nem jön vissza táplálkozni.

A messzelátóval a dögöt vizsgálva megállapítjuk, hogy a medve már jókora darabot fogyasztott el belőle, és Musinszky hangsúlyozva mondja, hogy nagy medvének kell lennie, amely ilyen gyorsan ilyen sokat tud felfalni. Nagyobb lehet, mint a ma egy hete, első cserkészettünk, illetve lesünk alkalmával látott fekete medve. Kíváncsian várjuk tehát a „nagy” medve megjelenését.

A szél hidegen fúj, de később, egy-másfél óra múltán eláll. Napsütés nincs; szétmázolt, vékony felhőréteg takarja az eget.

Mellettem az erdőőr elálmosodik és el-elbólogat. Biztatom, gyűjtson rá, hogy ébren maradjon.

Rágyújt egy cigarettára, majd 4 óraker könyökével megérint.

- Mi az? - kérdem sűgva.

- A medve - felel sűgva, de meg nem mozdul.

Szememmel keresem a medvét és sokára találom meg. Velünk egymagában, tőlünk - a hegyoldalra felnézve - balra száz lépésre, a lődög alatt is vagy száz lépésre, a vágás alsó szélén dugta ki fejét a málnából és mereven figyel a dög felé. Hosszúra kinyújtott nyaka és feje olyan mozdulatlanul mered ki a málnából, mint körülötte sok rönk, éppencsak sötétebb náluk, sőt fekete.

- Ez nem a nagy szűrke. - sűgom Musinszkyknak.

- Nem! - felel.

A medve megfordul, a málnában eltűnik, néhány lépéssel lejjebb, egy kis pusztá helyen felbukkan és megáll. Közepes nagyságúnak nézem. Szép fekete a bundája. Biztosan hiszem, hogy ugyanaz a medve, amelyet ma egy hete láttunk magasan, a hegyoldalon áfonyát és málnát legelni, s amelynek tulajdonképpen a lovat felkínáltuk.

A medve megint a dög felé fordul, orrát fintorítva, szívja be a hegyoldalon lefelé áramló levegőt, majd köröskörül minden irányban szimatol, néhány másodpercig még áll, mintha habozna, mitévő legyen, aztán tőlünk és a dögötől elfordul és lassan cammogva bebűjik a fenyők közé.

- Nem mert odamenni a döghez - fél a nagy szűrke medvétől -, vélekedtünk mind a ketten, és feltételezzük, hogy a nagy szűrke medve vala-

hol a dög közelében, valószínűleg fölötte, a fiatalabb fenyőknek egy kis csoportjában hever, lakomáját őrzi és hamarosan megmutatkozik.

Hogy ez a feltevésünk helyes-e, bizony nagy kérdés. Ki tudja, mi van a kárpáti vadon eme őslakójának fejében? Én inkább azt hiszem, hogy csak azért jelent meg tisztas távolságban a dög alatt, hogy szimatot fogva meggyőződjék, helyén van-e még, nem lopta-e el valamelyik vetélytársa. Musinszky ellenben emlékeztet, hogy amikor egy héttel ezelőtt először láttuk, akkor is úgy viselkedett, mintha valamitől félne, menekülne.

Az ember csak okoskodik, következtet és ... ki tudja, mekkorát téved.

Eltelik félóra, majd egy óra, és az erdőőr azt mondja halkán: - Ha az a fekete medve még egyszer mutatkozik, meg kellene lőni.

Közben már nekem is az a gyanúm támadt, hogy kár volt a fekete medve elejtésének alkalmát, egy, állítólag nagyobb medve megjelenését feltételezve, elmulasztani.

- Biztos, hogy az a reggel látott szürke medve nagyobb a feketénél? - kérdem az erdőőrt.

- Nem biztos - felel.

- Nem azért látta reggel a medvét szürkének, világosabb szőrűnek, mert sütötte a Nap?

- Lehet.

- Biztos, hogy reggel más medvét látott, nem a feketét?

- Nem biztos.

- Na tessék - gondolom magamban szóltanul -, egy bizonytalan, talán csak képzelt, nem létező nagyobb medve miatt elszalasztottam azt a szép fekete medvét, amelynek a drága lovat vettem, s amelyre egy hét óta vadászom. Az egyetlen érdemes darab vadja ennek a pocskék területnek. Hát csak mutatkozzék még egyszer, majd kilyukasztom szép fekete bundáját!

Ülünk nagy csendesen a fán, várunk nagy türelmesen, és $\frac{3}{4}$ 6-kor, hogy besötétedett, a magasületről óvatosan lemászva, nagy igyekezettel, bármi zajt elkerülve, elszomorodottan megyünk le a kalibához.

Hogy bögést ma este sem hallottunk, talán már említésre sem méltó. Ha a Rusája nagy völgyében bárhol bög a bika, hangja odahallatszik arra a hegyoldalra, amelyen a vágásban három lesfánk van. De bizony még nem hallottunk egy mukkanást sem! Biztos, hogy a Rusájában nincsen szarvas.

Szeptember 27. Az éjjel eső verte a kaliba tetejét. Még sötétben indulok neki a hegynek, és virradással, éppen, amikor már látni lehet, 5 órára, érek fel a lesfához. A medve nincs jelen, ellenben a messzelátóval nézett lódög elárulja, hogy egész éjjel lakmározott rajta, már alig van belőle valami. Még egy éjjeli lakoma, s a drága pecsenye elfogyott. Hogy az ördög bújna a feketecsuhás rablóba! Miért nem löttem meg tegnap? Ha ma délután nem lövöm meg, holnap még egy lovat vehetek neki, vagy le kell róla mondanom. Hogy a fene enne meg! De majd csak, amikor már megnyúztam.

Komor, barátságatlan az idő. Hideg van, fűj a szél, a hegyek felső részét felhők takarják, a szél és a távoli patak egybevegyülő zúgásán felül egy hang sincsen, és az élő állatvilágból csak egy mókust látok egy korhadó fenyőrönkön végigfutni.

Három órai leskelődés után, reggel 8 órakor lemászom a fáról, és a délutáni lesben bízva, lemegyek a kalibába füstölni.

Az erdőört már nem találom ott, mindjárt utánam indult el onnan és hazament. Állítólag holnap visszajön, ha hivatali főnöke nem rendeli el valahová, valaki mellé kísérornek.

Délben az eső veri a kaliba tetejét, mialatt odabent élő testemet a füst kiszáritja s a legyek beköpi.

1 órára az eső elállt, sőt a felhők mögül kikandikáló Nap melegen tűz.

2 órakor - úgy, mint tegnap - felérek a lódögös lesfához, és immár tizedszer mászom fel a magasülésre.

Nagy tétlenségemben - néhány nap óta már nem is pipázom - önkénytelenül párhuzamot vonok bakonyi és itteni vadászatásom között. Nem tudom, az elpuhulás jele-e, de ma már az a véleményem, hogy a Kabhegy körül vadászni nagyobb élvezet, mint amit itt mívelek. A két dolog között a különbséget röviden úgy jellemezném, hogy:

a vadászat egy dunántúli, rendesen kezelt uradalmi területen, például a nagyvázsonyi erdőben, testi megerőltetés nélkül, főképpen szellemi elfoglaltság, érdekes feladatok keresése és megoldása; az ilyen vesződésesen járható, vadban szegény kárpáti vadonban pedig, amilyen a Rusája völgye, a vadászat nem egyéb, mint a véletlen szerencse keresése, súlyos testi megerőltetéssel.

Elméletben az előbbit választom, egyelőre azonban a Rusájában, a vágásban, a lesfán ülök és várom a medvét, akár a feketét, akár a szókét. Az ember ne legyen még a szőrözet színében is válogató!

Borongós az idő, gyengén fúj a szél, és csaknem nyomasztó a csend, az üresség. Az állati életnek semmi nyoma, semmi hangja; egy madárka hangja vagy rebbenése sem élénkíti a nagy némaságot, csak egy cincér hosszú csápjával sétál mellettem, a fenyő lefelé hajló egyik ágán. Meg akarom fogni, de kezemtől megijed és leejti magát nyolc méternyire a földre. Neki ekkora esés semmi, nekem sok volna.

Azon tűnődöm, ha a medve ma nem jön meg sötétedés előtt, az éjjel megeszi a dög maradékát, és holnap mindenáron még egy lovat kell szereznem, különben minden eddigi fáradságom és költségem kárba veszik. Nagy pazarlás még 2-300 Pengőt erre a medvedadászatra költeni, de az is biztos, hogy a sikertelen vadászat - függetlenül a költségek számbeli összegétől - nagyobb pocskékolás a például 25 %-kal költségesebb, de sikeres vadászatnál.

- Holnap korán reggel - gondolom magamban - tehát leküldöm a kalibás fiút a faluba Musinszkyhoz azzal az üzenettel, hozzon fel nekem holnap még egy lovat, még ha száz Pengővel drágább lesz is az elsónél.

- Medvét akarok lőni - érvelek magamban -, bizonyára az utolsót életemben. Hát csak nem nézek 2-300 Pengő költségtöbbletet, ha már annyi pénzembe került ez a terület, illetve vadászati alkalom és ez a kirándulás!

- S ha meglesz a friss lőtetem, két-három nap alatt talán csak lövök egy medvét, feketét, barnát vagy szőkét!

Ilyen gondolatok motoszkálnak agyamban, mialatt - kezdődő alkonyodással - egy kis türelmetlenséggel és keserőséggel tapasztalom, hogy eltelt a délután, közeledik az este és megint hiába reménykedtem.

De egy csapásra megváltozik minden!

5 óra 10 perckor alatt áll a medve, a már ismert fekete mackónk. Éppen ellenkező irányból jött, mint tegnap, és mint ahonnan vártam, lestem. Jobbról jött, ugyanabból az erdősávból, amelynek szélén van a magasülés. A lesfától húsz lépésre áll és szimatol, majd fűgén mozogva, zajtalanul és mégis szaporán haladva kimegy a köögörgeteges, vizenyős gazonba, a dögtől rézsút balra tart, tőle 30-40 lépésre megáll, kinyújtja nyakát, magasra emelt orrával megint szimatol, én pedig - bár látom, hogy nem valami nagy medve -, megelégedve az eddig rászánt sok fáradságot és költséget, azt gondolom, hogy nem adok neki alkalmat úgy tenni, ahogyan tegnap tett, nem várom meg becses elhatározását, hogy uzsonnázik-e vagy vacsoráig még sétál egyet, hanem Brenneke mesternek 7/64-es Torpedo-Ideal lövedékével száz lépésről szíven lövöm.

A mackó a durranásra még egy pillanatig áll, majd hirtelen megperdül, elrohanna, de orrára esik, felállna, de bukfcencet vet, és sebes iramban - mint egy nagy fekete golyó -, egyre orrán át bukfcencezve, gurul a hegyoldalon 60-80 lépést lefelé, és egy száraz fenyőtörzs és egy vastag rönk között, a málnában eltűnik.

Azzal a jó érzéssel, hogy célhoz értem, hogy feladatomat - amennyire egyáltalán lehetett - a Rusájában megoldottam, hogy nincs több fáradság, sem költség, lemászom a létrán és odamegyek a kimúlt *medvéhez*. Közélről nézve sem nagyobb, mint messziről; csak olyan közepe nagyságú, négy-ötéves mackó, de szép fekete a bundája.

Felvágom a hasát, kihúzom beleit, hogy reggelig fel ne puffadjon és meg ne romoljon, aztán sötétéddel leballagok a kalibához.

Szeptember 28. Az éjjel megint az eső kopogott fölöttem a faszindelyeken, és sajnáltam, hogy a medvebőr megázik, pedig de sokat ázott már életében. Főképpen azonban azért aggódtam, hogy az a bizonyos, állítólagos, nagyobb szürke medve - ha ugyan létezik - az éjjel rátalál az én fekete mackómra, eszik belőle és elcsúfítja, megtépi, megcsonkítja bőrét. Ilyen esetről már tudok.

Reggel 6 órára, jó időben, érek fel a lesfához. A kalibás fiút - egy német származású, elrománosodott, utálatos, dologkerülő pimaszt - magammal hoztam, hogy segítsen a medve megnyűzásánál.

Két holló már tud a medve haláláról; fölötte egy száraz fenyőn ülnek és kárognak. Érdekes, hogy a lódöggel nem törődtek.

Felmászom a létrán és a messzelátóval megnézem a lódög maradványait. Úgy van minden, ahogyan tegnap délután volt. Nem járt nála medve. Aztán elmegyünk elejtett mackómhoz. Úgy fekszik, sértetlenül, ahogyan tegnap este hagytam. Úgy látszik, nincsen ezen a tájon még egy medve, és elejtett medvém ugyanaz, amelyet első reggel láttam, s amely tegnapelőtt délután mutatkozott meg nekünk, s amelyből az erdőőr szemében a „nagyobb szürke” medve lett, amikor tegnapelőtt reggel rásütött a Nap.

Az Omului csúcsa körül kavargó, tolódó, gomolygó, hangulatos, szép képeket alakító felhők közül időnként néhány pillanatra kikandikáló Napot lesve, másfél óráig babrálok a medvével, amíg különféle helyzetben, több oldalról fényképezem, aztán két óra alatt megnyűzom, és délelőtt 10 órára visszatérek a kalibához.

Mialatt a medvét nyűztem, kutyaugatás és kolompolás hallatszott le hozzám, tehát a terület magasabb részein még most is legeltetik a juhokat. S amikor a nyáron itt jártam, a vágás tele volt legelő marhá-

val, minden völgyfenék juhokkal. Ez a fő oka és magyarázata annak, hogy errefelé nincsen szarvas. Ugyan hol is lehetne? Talán az öreg fenyőszálasok örök árnyékában, napsütötte legelő nélkül? A tilosban való legeltetést a m. kir. erdészet alkalmazottainak kellene megakadályozni, de - a magyar uralom dicsőségére - nem teszik.

Nagy csalódásom, hogy az idei bögést elvesztettem. Ki tudja, hány bögésem lesz még! Kárpáti bögésért, élményekért, hangulatért, kárpáti agancsokért jöttem a Radnai-havasokba; a medve számításomban csak mellékesen szerepelt. S az eredmény? Tíz nap alatt - a szarvasbögés legfőbb tíz napja alatt! - bikának hangját nem hallottam, szarvasnak nyomát nem láttam, szagát nem éreztem. Ennél pocsékabb területen a szarvasbögés idejét életemben nem töltöttem. Holnap indulok haza. Örülök elejtett medvének - írhatok róla egy cikket -, de mégjobban örülök annak, hogy ezt a tartozásomat az ördögnek leróttam, és életemben nem kell még egyszer a Rusája völgyébe jönnöm.

Musinszky tegnap hajnalban távozott el tőlem és ma késő este állít be hozzám. Elmondja, hogy odalent, a Deaca nevű alsó területrészen - idei bérlője Felső-eőri Nagy Pál - bögnek a bikák, ellenben szomszéd-ságomban, a Ciganuban éppen olyan csend van, mint nálunk. Pepák névre hallgató szomszédom már haza is ment.

Szeptember 29. Szeptember végi, gyönyörű idő! Az esztendőnek legnevezetesebb, mert, régi tapasztalatom szerint, a szarvasbögés legfőbb napját az ember utazásra fordítsa, ahelyett hogy valami jó területen boldogan vadászna! Szörnyűség!

Reggel 6 órára rendeltük a kalibához a málhacipelő ifjakat, de még 7 órára sem jönnek meg.

Az erdőőr még hamar felmegy a lódög maradványait megnézni; nagyon érdekel a kérdés, csak az én medvéim evett-e belőle, avagy más is. Jelentése úgy szól, hogy az elmúlt két éjjel nem járt medve a dög-nél. Ebből következik, hogy fekete mackóznak ebben az esetben nem volt vetélytársa.

½ 7-kor elbúcsúzom a kalibától - biztosan! - örökre, 8 órakor a Rotunda-hídnál elszámolok az erdőőrrel - elképedek igényein -, felszállok szekereére és délután 1 órára leérek Óradnára. Holnap reggel Besztercén át hazautazom.

Ilyen korán és ily módon ért véget számomra az 1943. évi szarvasbögés!